

F. GRAELL I DENIEL

**SOBRE LA MEDITACIÓ
FENOMENOLÒGICA
FONAMENTAL DE HUSSERL**

CAPÍTOL PRIMER

**LA TESI DE L'ACTITUD NATURAL
I LA SEVA DESCONNEXIÓ**

QUADERNS DE FILOSOFIA

F. GRAELL I DENIEL

**SOBRE LA MEDITACIÓ
FENOMENOLÒGICA
FONAMENTAL DE HUSSERL**

CAPÍTOL PRIMER

**LA TESI DE L'ACTITUD NATURAL
I LA SEVA DESCONNEXIÓ**

12

QUADERNS DE FILOSOFIA

Barcelona 2021

2ª edició juny 2021 [1ª edició desembre de 2001]

© F.Graell i Deniel
ISBN: 84-931608-1-4

E-mail: fgraell@xtec.cat

Podem fer ús de l'adreça electrònica per a qualsevol correspondència amb *Quaderns de Filosofia*.

Es prega de tenir en compte sempre de consultar si hi ha una nova edició dels quaderns (que inclou canvis de vegades prou rellevants) en la web esmentada.

CONTINGUT

Pròleg a la segona edició, 7.

Presentació, 8.

LA MEDITACIÓ FENOMENOLÒGICA FONAMENTAL CAPÍTOL PRIMER

LA TESI DE L'ACTITUD NATURAL I LA SEVA DESCONNEXIÓ

A. ELS TEXTOS §§30-32

I

§30. LA TESI GENERAL DE L'ACTITUD NATURAL, 12.

II

§31. EL CANVI RADICAL DE LA TESI NATURAL. LA “DESCONNEXIÓ”, EL “POSAR ENTRE PARÈNTESIS”, 14.

III

§32. L'ἐποχή FENOMENOLÒGICA, 18.

B. NOTES DE LECTURA A §§30-32

I

A PROPÒSIT D'AQUESTS PARÀGRAFS, 21.

1. La modificació és sempre a la mà, 21.
2. Es pregunta per què no se segueix l'actitud natural, 23.

II

UNA APROXIMACIÓ A LA REALITAT, 25.

1. El dèbit de la cartolina blava, 25.
2. No hi ha consciència sense ésser natural, 26.
3. El conscient com a apuntament, 27.
4. La diversitat del real i la seva prova, 27.
5. La utilitat de l'ús de 'real' i 'realitat', 28.
6. Què aplega un afer real a un altre, 29.

III

COMPLEMENTARIETAT DEL REAL PERCEBUT I DE LA RECERCA DE LA CIÈNCIA, 31.

1. La dependència natural del percebut, 31.
2. Es tracta d'ones reflectides, 32.
3. La blavor no es troba en la física de la llum, 32.
4. Un esment d'altres qualitats, 33.
5. Un correlat natural, 34.
6. Un estadi llunyà perceptiu, 35.
7. La perplexitat d'una superació del coneixement perceptiu, 36.
8. Una dualitat vàlida de percebut i explicació, 36.
9. La centralitat perceptiva, 37.
10. Una insatisfacció permanent, 37.

Pròleg a la segona edició

L'aproximació als texts husserlians s'ha refet del tot, i sols s'ha conservat de la primera edició allò traduït, ara revisat, de l'autor de les *Ideen*. En aquest primer quadern, s'hi ha mantingut una distribució una mica diferent als altres dedicats a la meditació fenomenològica perquè s'hi ha volgut oferir seguits els tres paràgrafs dedicats a la modificació. Sigui com sigui l'estudi de l'autor permeté tirar endavant un projecte de pensament i, per exemple, hi va aparèixer per primer cop el dèbit, que després s'ha fet tant important com a apuntament a QF50.

PRESENTACIÓ

El treball no vol ser cap introducció al pensament de Husserl ni cap exposició didàctica dels objectius i dels mètodes de la fenomenologia.

Es tracta preferentment d'assumir el repte que proposà quan cregué que superava un mètode realista en la filosofia a través de la reducció.

En un cert sentit els apunts presents podrien agafar-se com una justificació del realisme davant de tesis que no ho són, i possiblement no serà balder d'afegir que el contrast amb d'altres concepcions seria una de les millors maneres d'estintolament en un criteri metòdic o en alguna certesa important.

El quadern se circumscriu a un comentari de la secció segona del llibre primer de les *Idees per a una fenomenologia pura i filosofia fenomenològica*¹, una importantíssima meditació sobre els inicis, no pas perquè els escrits husserlians no siguin molts, sinó perquè en allò que hi ha de fons i que ara ens interessa a nosaltres, en allò que pertoca als problemes cabdals de la metodologia, hi ha unes notables coincidències en les *Idees*, les *Meditacions cartesianes*, i àdhuc en obres del tipus *La crisi de les ciències europees i la fenomenologia transcendental*, malgrat tots els accents que s'hi hagi pogut veure.

Però s'hi troba així mateix un altre motiu poderosíssim per tal de no multiplicar les referències: la circumstància que plau d'allò més anar a la literalitat dels textos. Cal malfiar-se d'una hermenèutica del pensament aliè, es té l'obligació d'anar als textos

¹ Edmund Husserl, *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie*, llibre I, *Allgemeine Einführung in die reine Phänomenologie*, La Haia, Martinus Nijhoff, 1976. Text de les tres primeres edicions, *Gesammelte Werke* (Husserliana), vol.III/1.

per a copsar l'alè del geni amb tota la seva frescor, sobretot quan cal rellegir-lo per a contrastar-hi les ideacions pròpies, i per a aprendre-hi allò que els manca.

S'ha traduït doncs alguns paràgrafs de l'obra de Husserl, o se n'ha fet un resum, per tot seguit proposar-ne alguna lectura: la primera activitat servirà per a recordar el pensament de l'autor, la segona per a motivar a noves consideracions, per a meditar el conjunt de problemes que s'ha indicat. En aquest primer quadern s'hi inclou sols allò que s'entén per actitud natural i la indicació de l'ἐπιτοχή, que es recull en el primer capítol de la meditació husserliana, i es deixa la resta de capítols i llur comentari una mica succint, per a uns altres quaderns. Car aquí caldrà fer palès amb una certa profusió els pros i els contres del realisme i de l'ἐπιτοχή.

**LA MEDITACIÓ FENOMENOLÒGICA FONAMENTAL
CAPÍTOL PRIMER**

**LA TESI DE L'ACTITUD NATURAL I LA
SEVA DESCONNEXIÓ**

A. ELS TEXTOS §§30-32

Sembla que la reducció fenomenològica eviti un qualsevol realisme ingenu pel qual s'admetria sense precaucions metòdiques una transcendència. Cal presentar primerament alguns paràgrafs de les *Ideen* que palesin la convicció husserliana que els afers són així, i ha semblat convenient de traduir els tres darrers paràgrafs complets del capítol primer de *La meditació fenomenològica fonamental*, que segueixen els paràgrafs que tracten de la descripció, tal i com la veu l'autor, del món de la consciència quotidiana, i de la qual el primer paràgraf que s'ofereix tot seguit en seria un resum.

El text de Husserl apareix amb una línia a la dreta i a l'esquerra. S'ha col·locat entre claudàtors de vegades el mot alemany ja sigui perquè pot ser una paraula interessant, o àdhuc perquè el lector es faci càrrec d'alguns usos dels mots.

I

§30. LA TESI GENERAL DE L'ACTITUD NATURAL

«El que hem proposat com a caracterització d'allò donat en l'actitud natural, i per això com a caracterització pròpia seva, era un tros de pura descripció *abans de tota "teoria"*². Les teories, és a dir, pressupòsits d'una qualsevol classe, les mantenim estrictament a ratlla en aquestes investigacions. Sols com a *facta* del nostre món circumdant, no com a unitats valoratives reals o suposades, formen part les teories dins de la nostra esfera. Però ara no volem pas prosseguir aquella pura descripció ni fer-la créixer amb una caracterització, sistemàticament abarcadora i exhauridora de les seves amplàries i profunditats, de les troballes de l'actitud natural (i igualment de totes les actituds que s'hi entrellacen a l'una). Una tal tasca pot i cal – com a científica – ser fixada, i és extraordinàriament important malgrat que fins avui dia a penes si s'hi ha parat esment. Aquí no és, però, la nostra tasca. Per a nosaltres, que ens adrecem cap a la porta d'entrada de la fenomenologia, està fet ja tot el necessari per a anar cap a això, sols ens cal alguns caràcters totalment generals de l'actitud natural, que s'han produït ja en la nostra descripció i amb una *abundor suficient de claredat*. Precisament ens va importar en especial una tal abundor de claredat.

«Fem ressaltar encara una vegada més quelcom importantíssim en les proposicions següents: trobo existent [*vorhanden*] constantment, com el meu enfront [*Gegenüber*], la realitat [*Wirklichkeit*] espaciotemporal, a la qual jo mateix pertanyo, com hi pertanyen tots els altres homes que s'hi troben i que s'hi relacionen de la mateixa manera. “La realitat” [*die "Wirklichkeit"*], ho diu ja el mot, ho trobo *com a essent-hi* [*daseiende*], i *ho assumeixo, tal i com se'm lliura, també com a essent-hi*. Un qualsevol dubte i rebuig d'allò donat del món natural

² La cursiva és sempre de l'original de Husserl.

no canvia res *de la tesi general de l'actitud natural*. “El” món és sempre com a allò efectiu allí, pel cap alt és aquí o allà diferent a com el suposava; això o allò, per dir-ho així, cal posar-ho de relleu a títol d’“aparença”, d’“al·lucinació”, etc. a partir seu, el qual – en el sentit de la tesi general – és sempre món que hi és [*daseiende*]. Conèixer-lo més completament, més exactament, més perfectament en un qualsevol punt de vista, com ho permet de fer la informació de l'experiència ingènua, per a resoldre totes les tasques de coneixement científic brindades en el seu terreny, és l'objectiu de *les ciències de l'actitud natural*».

II

§31. EL CANVI RADICAL DE LA TESI NATURAL. LA “DESCONNEXIÓ”, EL “POSAR ENTRE PARENÈSIS”.

«*En lloc de romandre ara en aquesta actitud volem canviar-la radicalment.* Es tracta primerament de convèncer-nos de la possibilitat per principis d’una tal modificació.

«La tesi general, gràcies a la qual el món circumdant real [*real*] no és sols constantment conscient, en una consideració absoluta, sinó que és conscient com a “realitat” *que hi és (daseinde)*, no se sosté *naturalment en cap acte propi*, en cap *judici* articulat d’existència [*Existenz*]. És més aviat quelcom que es manté al llarg de tota la durada de l’actitud, això és, al llarg dels quefers naturals diaris. Tot el percebut, el fet present d’una manera clara o fosca, és a dir, tot el conscient del món natural per experiència i abans d’un qualsevol pensament, duu en la seva unitat completa, i d’acord amb totes les distincions articulades, el caràcter “allí”, “existent” [*vorhanden*]; un caràcter sobre el qual és permès de basar un judici exprés (predicatiu), propi seu, d’existència [*Existenz*]. Fem-ho, i llavors sabem que sols hi hem pres com a tema i copsat predicativament el que, d’alguna manera, es posava atemàticament, impensadament, impredicativament, en l’experiència original; o sia el que, en l’experiència, s’hi posava com a caràcter de l’“existent” [*Vorhanden*].

«Ara podem igualment capténir-nos amb la tesi potencial i no expressada com amb la tesi del judici expressada. Un tal capténiment *sempre possible és, per exemple, l’assaig de dubte universal*, el qual *Descartes* es proposà dur a terme, per a un altre fi molt diferent, amb la intenció de posar en relleu una esfera de l’èsser absolutament indubtable. Aquí mantenim, però igualment hi volem posar l’accent, que l’assaig de dubte universal *sols* ens ha de servir com un *recurs metòdic* per a posar en relleu certs punts

que a través seu [l'assaig universal de dubte], com resolts en la seva [ídem] essència, cal treure a plena llum d'una manera evident.

«L'assaig de dubte universal pertany al domini de la nostra *perfecta llibertat*: una qualsevol cosa, tan convençuts com n'estiguem per estar-ne segurs en una evidència adequada, la podem *provar de posar en dubte* [bezweifeln versuchen].

«*Reflexionem què hi ha en l'essència d'un tal acte*. Qui assaja de dubtar, assaja de posar en dubte qualsevol "ésser"; explicitat predicativament: un "és això", "es capté així!", i d'altres. Això no depèn de la classe d'ésser. Qui, per exemple, dubta si un objecte, de l'ésser del qual no dubta, és fet [beschaffen] així o aixà, dubta precisament de *l'ésser-fet-així*. Cosa que es pot transportar manifestament del dubte a *l'assaig de dubte*. A més a més està clar que no podem posar en dubte un ésser i conferir en la mateixa consciència (en la forma unitària de l'ahora) la tesi al substrat d'aquest ésser, tenir-lo conscient per tant amb la caràcter de l'"existent" [Vorhanden]. Expressat d'una manera equivalent: no podem alhora dubtar de la mateixa matèria òntica [Seinsmaterie] i mantenir-la com a certa. Igualment està clar que *l'assaig de dubtar d'un qualsevol afer conscient com a existent condiciona necessàriament una certa derogació de la tesi*; i això ens interessa molt. No es tracta d'una transformació de la tesi en l'antítesi, de la posició a la negació; tampoc no es tracta d'una transformació a presumpció, a rampell, a indecisió, en aquell dubte (en un qualsevol sentit del mot). Coses com aquestes no pertanyen certament al domini de la nostra lliure arbitrietat. *Es tracta més aviat de quelcom totalment propi. La tesi, que hem efectuat, no l'abandonem pas, no canviem pas el nostre convenciment* [Überzeugung], que es manté tal i com és mentre no hi introduïm nous motius de judici: cosa que nosaltres no fem. I tanmateix experimenta una modificació – mentre [la tesi] es manté el que és, *la posem per dir-ho així "fora de joc", "la desconnectem", "la tanquem entre parèntesis"*. Certament hi és encara, com allò posat entre parèntesis en el parèntesi, com el desconnectat fora del circuit de la connexió. Podem dir també: la tesi és viscuda

[*Erlebnis*], però no en fem “cap ús”, cosa que cal no comprendre com a privació (com quan diem de qui ha perdut la consciència que no fa cap ús d’una tesi); més aviat es tracta amb això, com amb d’altres expressions paral·leles, d’una designació al·lusiva d’una *forma de consciència peculiar* i determinada, que s’adreça cap a la simple tesi original (sigui o no una *assumpció* actual i fins i tot predicativa d’existència) i la canvia de valor d’una forma peculiar. *Aquest canvi de valor depèn de la nostra completa llibertat i es troba acarat a totes les preses de posició intel·lectuals que treballen amb la tesi i que li [a aquell canvi de valor] són incompatibles en la unitat de l’“alhora”, i en general a totes les preses de posició en el sentit propi del mot.*

«En l’*assaig de dubtar*, que està en connexió amb una tesi i, com ho pressuposem, amb una tesi certa i persistent, s’hi efectua la “desconnexió” en i amb una modificació de l’antítesi, o sigui amb l’“*assumpció*” del no-ésser, amb la qual s’estableix també la base conjunta de l’assaig de dubtar. En Descartes preval tant aquesta assumpció que hom pot dir que el seu assaig universal de dubtar és pròpiament un assaig de negació universal. Prescindirem de tot això: no ens interessen tots els components analítics de l’assaig de dubte ni per tant la seva anàlisi exacta i completa. *Sols toquem el fenomen del “posar entre parèntesis” o de la “desconnexió”, que – certament no està relligat al fenomen de l’assaig de dubtar, malgrat que sigui especialment fàcil de fer-l’en derivar – més aviat pot aparèixer també en altres entrelaçaments així com per si sol.* Respecte d’una qualsevol tesi nosaltres podem practicar, i amb plena llibertat, aquesta peculiar ἐποχή, *una certa abstenció de judici [Urteilsenthaltung] que s’avé amb el convenciment impertorbat i (si és el cas) impertorbable, perquè evident, de la veritat.* La tesi “és posada fora de joc”, entre parèntesis, es transforma per la modificació en “tesi posada entre parèntesis”, el judici simplement en el “*judici posat entre parèntesis*”.

«Naturalment cal no identificar simplement aquesta consciència amb la del mer afigurar-se, per exemple, que les

ondines executen una dansa en rotllana; aquí certament no té lloc *cap desconexió* d'un convenciment viu, i que roman viu, malgrat que per un altre cantó es vegi el parentiu proper d'una consciència i d'una altra. Encara més, no es tracta d'un afigurar-se en el sentit de “*suposar*” o de “*pressuposar*”, que pot expressar-se igualment en el parlar equívoc comú amb els mots: “m'afiguro (faig el supòsit) que això sigui així i aixà”.

«Cal remarcar així mateix que no fa cap nosa de parlar també sempre *correlativament* de *posar entre parèntesis* a les envistes d'una *objectivitat a assumir*, qualsevol que sigui la regió i la categoria. En aquest cas es vol dir que *cal desconectar cada tesi referida a aquesta objectivitat* i que cal transformar-la en la seva modificació posada entre parèntesis. Examinat més precisament, la imatge de posar entre parèntesis, dit de passada, convé millor des del principi a l'esfera de l'objecte, així com el parlar de posar fora de joc [*Aktion*] convé millor a l'esfera de l'acte, o sigui a l'esfera de la consciència».

III

§32. L'ἔποχή FENOMENOLÒGICA

«En lloc de l'assaig cartesià d'un dubte universal podríem ara deixar que l'ἔποχή universal empregui el camí en el nostre nou i ben determinat sentit. Però tenim un bon fonament per a *limitar* la universalitat d'una tal ἔποχή. Perquè si fos tan abarcadora com pot ser-ho en general, llavors no romandria – com és el cas que qualsevol tesi, o sia qualsevol judici, pot modificar-se amb plena llibertat, qualsevol objectivitat judicable posar-se entre parèntesis – cap domini més sobrant per als judicis no modificats, i molt menys encara per a una ciència. La nostra mirada, però, s'adreça ras i curt al descobriment d'un nou domini científic, i d'un tal que cal guanyar justament *per mitjà del mètode del posar entre parèntesis*, però sols d'un restringit determinadament.

«En d'altres paraules: cal assenyalar la restricció.

«*La tesi general que pertany a l'essència de l'actitud natural, la posem fora de joc [Aktion]; un qualsevol afer que abraça des del punt de vista òntic, el posem entre parèntesis: així es posa entre parèntesis tot aquest món natural que es troba constantment “allí per a nosaltres”, “existent” (“vorhanden”), i que hi roman sempre com a “realitat” [Wirklichkeit] conscient, si ens plau així.*

«Si ho faig talment, i està en la meva plena llibertat de fer-ho, llavors *no nego* el “món”, com si fos un sofista, *no dubto del seu ser-hi [Dasein]*, com si fos un escèptic; sinó que exerceixo l'ἔποχή “fenomenològica”, que *em barra completament el pas d'un qualsevol judici sobre un ser-hi espaciotemporal.*

«*Per tant desconnecto totes les ciències referides a aquest món natural, per més segures que les trobi, per més que les admirí, per més poc que hi pensi, que hi hagi res per a fer-ne objeccions; no faig absolutament cap ús de llurs resultants. No m'apropio de cap ni una de les proposicions que hi pertanyen, malgrat que siguin d'una evidència perfecta; no n'accepto cap, cap no em*

lliura un fonament – a remarcar, mentre es compregui, així es dóna en aquestes ciències, com una veritat *sobre realitats* d'aquest món. *Sols l'he de prendre, la proposició, després que li hagi conferit uns parèntesis.* Això vol dir: sols en la consciència modificadora de la desconexió del judici, *per això de cap manera no com és proposició en la ciència, una proposició que exigeix validesa, i la qual reconec i utilitzo.*

«Hom no hauria de confondre l'ἐπιτοχή esmentada aquí amb l'exigida pel positivisme, la qual certament – n'hauríem d'estar convençuts – el mateix positivisme contravé. No es tracta ara de la desconexió d'un qualsevol prejudici que enteli la imparcialitat pura de la investigació, de la constitució d'una ciència “lliure de teoria”, “lliure de metafísica”, per haver fet recular tota fonamentació a allò trobat immediatament, ni d'un mitjà, per a abastar els mateixos objectius, del valor dels quals no es fa qüestió. El que nosaltres exigim està en una altra línia. La totalitat del món, assumit en l'actitud natural, trobat realment [*wirklich*] en l'experiència, pres perfectament “lliure de teoria”, tal i com és realment experimentat, legitimant-se clarament en la connexió d'experiències, no val res ara per a nosaltres; serà no provat, però també inqüestionablement posat entre parèntesis. De manera semblant totes les teories i ciències, per més bones que siguin, fetes amb positivitat o amb d'altres fonaments, que es refereixen a aquest món, tenen el mateix destí».

B. NOTES DE LECTURA A §§30-32

Caldrà esperar els paràgrafs següents de les *Ideen* per a considerar què permet la modificació (QF19-20). Mentrestant basti un primer cop d'ull i una certa reivindicació de l'actitud natural. Convé una certa presentació de la realitat.

I

A PROPÒSIT D'AQUESTS PARÀGRAFS

No es pot ponderar bé la modificació: els texts sols la presenten i no afegeixen noves resultants a partir seu. Tot i això s'indica el següent:

1. La modificació és sempre a la mà.

Un dels camins per a considerar com es coneix això o allò pot estar-se de certes disposicions quotidianes, sobretot a l'hora de l'estudi, i en especial quan vol atendre una mica com s'arriba als assumptes i particularment als naturals. El manteniment d'una qualsevol «distància» no sembla ser més que una resultant d'interrogar-los, d'haver-hi una predisposició investigadora. Una expectativa teòrica, en l'accepció que encara no hi ha resolt els afers, hi deixa «penjats» poc o molt els continguts, de tal manera que la recerca epistemològica afecta allò mateix que estudia en l'accepció que no es pren tal i com es fa, quan no hi ha uns tals afanys.

Al cap i a la fi un capteniment especialitzat forma part dels recursos propis: ni les preguntes són exclusives de les recerques teòriques ni el fet de posar en compromís els continguts és aliè a les preocupacions de cada dia. Que les ignoràncies repercuteixen en els continguts es palesa quan es dubta d'agafar un carrer o l'altre en no saber el camí (una cerca, que no troba res, duu al dubte, en el cas que se'l permeti).

Les combinacions possibles a l'hora de preguntar per això o per allò, d'admetre supòsits, de disposar-ne, de deixar aparèixer modificacions dels continguts o no, d'estar satisfet o no amb una solució, per tant de les exigències que s'hi vol establir, etc., totes les combinacions d'aquests afers són múltiples i s'entrellacen amb digressions sobre els prejudicis propis, sobre les històries personals, sobre les lectures que s'ha fet, etc.

En el cas de Husserl l'abstenció de la tesi és la conseqüència d'un pla establert que té afanys teòrics i que creu convenient d'assumir: la desconexió de la realitat, el deixar la tesi fora de joc, el posar-la entre parèntesis, etc., no són sinó maneres de manifestar que es creu oportú d'instal·lar-se en una tal modificació, sempre voluntària perquè al cap i a la fi se la pot provocar amb la cerca teòrica. Es tracta de quelcom tan babau com això: que la consideració permet sempre afectar els continguts.

Potser té algun interès que s'afegeixi el següent: el pensar modificadament un fet real deu formar part de les activitats quotidianes, malgrat que no s'hi faci cap exercici sistemàtic.

Àdhuc es podria defensar que el dubte donaria suport a la modificació (el dubte de la tesi natural insistiria en la desconexió), i que no hi hauria dubte si prèviament no es disposés d'alguna modificació: en aquest sentit no seria la conseqüència del dubte, sinó l'oportunitat per a dubtar i, és clar, el dubte reblaria la modificació.

Si més no la desconexió de l'actitud natural entraria en l'àmbit del que és abastable, i fet i fet no hi hauria més mitjans per a fer qüestió dels afers que per un peculiar abstenir-se'n.

La desconexió lliuraria uns continguts que permetrien parlar d'un residu fenomenològic.

Caldria assumir llavors que el camí fenomenològic semblaria que sols podria avaluar-se com cal a partir del que va obtenint més enllà d'aquesta primera passa que anuncia l'ἐποχή. En veurem alguna cosa en els altres quaderns.

No sorprèn que Husserl estimés que hi podria haver una aproximació del que ell féu a partir de l'obra de Descartes, i que alhora se'n distanciés en tant que no es tractava d'admetre cap dubte radical. Perquè les modificacions dels continguts són estats problematitzats, quan unes tals actuacions tenen un marc teòric: Husserl cercarà una esfera que sigui la pròpia d'una investigació fenomenològica, Descartes un saber que sigui indubtable; la proximitat dels marcs no lleva llur diferència. En alguna accepció hi ha una major radicalitat en el francès incompatible amb el

residu de la desconexió pel fet que no sols posà entre parèntesis la disposició natural de les coses i dels esdeveniments, sinó que féu el mateix amb els propis continguts representatius i amb les idees en conjunt, en tant que estimà necessari de problematitzar tot allò que pogués ser dubtós (quan ho féu ser tot el que no era d'una extremada evidència), etc. Al cap i a la fi els marcs teòrics foren diferents.

2. Es pregunta per què no se segueix l'actitud natural.

Un saber modificat posa entre parèntesis un contingut en actitud natural, però no el substitueix. Això vol dir que hi ha la resultant modificada i la no modificada, amb l'afegit que les dues haurien de valer tal qual són, i de manera independent.

La qüestió de *com* s'arriba a posar entre parèntesis és doncs diferent a la següent: *per què* no se segueix l'actitud natural? La interrogació suposa qüestionar quelcom i, al seu nivell, el contingut qüestionat fa una mica com l' ἐπιτοχή³: ara es demana, però, per què es preferex el modificat al coneixement natural. No es pregunta pel projecte: per exemple, de mirar d'arribar a comprendre el coneixement natural a través del modificat, quelcom que Husserl no semblaria haver-hi reeixit. El punt es troba aquí: què conté quelcom real perquè no se l'admeti com l'origen d'un qualsevol saber?

Fos com fos no es podria abandonar l'actitud natural, i llavors l'actitud modificada conviuria amb la natural. El fet de donar suport a la primera suposaria que hi hauria motius per a no seguir la segona. Quins serien aquests motius quan de fet ningú no podria estar-se constantment de l'actitud natural? Més aviat deu semblar mentida que es gosi posar en qüestió una realitat.

¿N'hi hauria prou, amb el que afegeix Husserl quan digué :

³ Allò qüestionat no s'oferiria amb la simplicitat del que no ho és, d'una banda, i alhora hi hauria una explicació del pendent, d'una altra. Els dos fets se superposarien.

«La tesi general, gràcies a la qual el món circumdant real [*real*] no és sols constantment conscient, en una consideració absoluta, sinó que és conscient com a “realitat” [*Wirklichkeit*] *que hi és* [*daseinde*], no se sosté *naturalment en cap acte propi*, en cap *judici* articulat d’existència [*Existenz*]. És més aviat quelcom que dura al llarg de tota la durada de l’actitud, això és, al llarg dels quefers naturals diaris».

Per ventura no hi podria haver una introducció a l’actitud natural que la validi com és?

Cal estudiar doncs la possibilitat d’una consideració ponderada del fet que hi hagi afers reals: el seu encert invalidaria tota desconfiança i duria a admetre que la modificació d’un contingut valdria tant com la seva no modificació. Llavors faria innecessària la primera com a camí que dugués a la segona: esdevindria eficient per a estudiar-la i per a explicar-la, però no per a substituir-la.

II

UNA APROXIMACIÓ A LA REALITAT

Sembla molt comprensible que un qualsevol inici en la filosofia, ja sigui en l'adolescència o en la maduresa, es faci amb una certa desorientació: per exemple, no se sap ben bé què cal dir, què cal assumir com a acceptable, de què cal sospitar, i en aquests contextos la normalitat quotidiana sembla acrítica, confiada, cànvida, ingènua. Tanmateix això de les ingenuïtats podria esdevenir sempre un bumerang, perquè mai no hi hauria cap crítica definitiva. Pel cap baix no s'hi trobaria candidesa en l'actitud natural: el que caldria defensar més aviat, i accentuar ara, és que, en l'actitud natural, s'hi palesaria una tal originalitat que seria impossible de comprendre-hi massa més, i que una qualsevol cerca sols eixamplaria els punts de mira, ordenaria els pressupòsits i supòsits, llevaria els prejudicis, provaria de fer fora els errors i deixaria amb tot això les coses tal com són.

Les condicions d'un coneixement, que enviarien *també* al cos, no podrien implicar que l'afer real fos *de* la consciència, sinó sols que es palesaria *en* la consciència. Palplantats davant de l'esclat d'un afer natural, no hi hauria res tan autèntic com prendre consciència d'aquest context natural, del conjunt de realitats que s'estén enfront i darrera, a dreta i a esquerra, per sota i per dalt, mentre l'aire que bufa fa adonar que es nota el cos present al costat dels altres éssers.

1. El dèbit de la cartolina blava.

Es té a les mans una cartolina de color blau. És realment blava en el sentit que no hi ha afigurament que sigui blava com si fos un supòsit, però també ho pot ser en l'accepció que no se la imagina. Ha de tenir alguna característica per tal que se'n defensi la realitat: la seva informació no és voluble com la de la imaginació, tothom, o gairebé, coincideix a dir que és blava, etc., però al capdavant té la seva pròpia entitat com a pol de

comparació, i per això es diu que hi ha aquí una objectivitat, que el fet d'haver-hi una cartolina blava, i precisament blava, no és gratuït.

En efecte no s'inventa pas que sigui blava: la realitat (natural) del blau de la cartolina palesa *un dèbit*⁴ en el sentit que se la veu blava, que no seria una resultant arbitrària; és possible que allò que diferenciï la imatge d'una cartolina blava de la percepció d'una cartolina blava sigui allò que permet parlar d'un dèbit perceptiu en aquesta, dèbit que no es pot mantenir a part en la mateixa percepció. Si més no hi ha aquesta realitat (natural) de la blavor de la cartolina, i és precisament per això (i pel fet que se la toca, etc.), que hi ha un camí cap a les coses naturals.

2. No hi ha consciència sense ésser natural.

Hi hauria una ambigüïtat en la defensa que allò que s'individua com a real, allí present, etc., fos un afer *de* la consciència perquè o bé es voldria accentuar que *solament* (o simplement) és de la consciència, o bé voldria fer palesar que els continguts perceptius són conscients. En aquest segon cas també es podria dir perfectament, sembla, que els continguts són assumptes *en* una consciència, amb la intenció de deixar-hi palès que no hi ha aquí cap mena de privilegi d'una consciència en allò per la qual cosa es parla de realitat perceptiva, de subsistència, etc.

Seria tan impossible una consciència sense un ésser natural, com aquest sense aquella: tot plegat serien cabòries, car es parlaria de consciència per allò que es troba en els continguts, i es parlaria

⁴ Tot i això cal tenir en compte que les ones electromagnètiques, els efectes sobre l'òrgan visual, i el sistema nerviós, no són una prova del dèbit real, sinó que treballen, com es dirà després, a tall de correlat que es troba d'acord amb allò real i el seu dèbit. Car s'ha de mantenir aquest dèbit en els termes d'un apuntament que no es pot diferenciar dels altres apuntaments amb la intenció de tenir alguna mena de «causa externa» com si els altres apuntaments fossin més viat «formals». En efecte hi ha afers reals, i aquests tenen apuntaments sense que cap no mantingui una singularització que no sigui la que es lliura en el real.

de la realitat natural per allò que es troba en els continguts. Fet i fet l'ús del terme 'consciència' no pressuposaria sempre una significació inequívoca.

Per això hi hauria una ambigüitat quan s'afirmés que els continguts són en mi; d'una banda, una resolució com la perseguida per Descartes faria pensar que és inviable el retorn al realisme, quan de fet no deu ser possible d'abandonar-lo; d'una altra, la conscienciació dels continguts podria no qüestionar llur informació, etc.

3. El conscient com a apuntament.

Això ha de dur a fer una passa més: que no hi hagi afer natural que no sigui conscient, ni fet conscient que no sigui de quelcom, hauria de dur a formular que el conscient no fóra res aliè al real, sinó alguna cosa que s'apunta en tota realitat, de manera que no sols no n'hi hauria sense ser conscient, és que aquest ser conscient es lliuraria com un dels elements del real.

En aquest context el terme «consciència», que introdueix certament a un tal apuntament de la realitat, pot deixar pas a molts termes i expressions del tall de «ser conscient», «adonament», a parlar de la dimensió del conscient en tot contingut, i d'altres, de manera que hi hauria un apropar-se a un tal apuntament real sense permetre la sospita que es tractés d'un àmbit que no es trobés compromès de cap a cap en assumptes reals.

La circumscripció al cas del saber natural es fa per simplicitat: tanmateix tot això s'estendria a realitats corporals de prou maneres, a la de les imatges, àdhuc a una qualsevol modificada, que al cap i a la fi deu ser sols diferent a la no modificada per la manera de copsar-la.

4. La diversitat del real i la seva prova.

No caldria demostrar que hi ha una realitat qualsevol perquè no hi hauria res més que realitats, i de tota mena. Els cossos

naturals, les imatges vàries, les sensacions i sentiments, una qualsevol altra informació del cos, àdhuc els pensaments, acomplirien les condicions d'una realitat, per tant amb els apuntaments corresponents (el conscient, el dèbit, i d'altres).

Es comprèn que una demostració de la realitat es palesi paradoxal des del moment que s'incoa des del real, de manera que allò per a provar-la ja en suposaria.

Perquè caldria escatir en quin sentit podria admetre's que un ens gaudís d'una preferència respecte d'un altre, i de fet un cos natural es manté prou diferent de quelcom sols pensat, àdhuc seria possible d'assumir que el primer fos més rellevant en prou accepcions al segon, que seria una deixa.

5. La utilitat de l'ús de 'real' i 'realitat'.

Si tot és real semblaria que l'ús de 'real' i de 'realitat' es fes poc útil.

Si més no cal algun terme per a referir-se a un assumpte qualsevol, no pel fet de ser d'una manera determinada, sinó de dar-se, de trobar-s'hi, d'«omplir»: per exemple, el terme «ens», i d'altres, al costat de «real» i «realitat».

Molt possiblement l'ús d'aquests últims termes deriva d'usos més restringits: per exemple, sembla que es diu real quelcom per a oposar-ho a fictici, o a imaginari; un anell imaginat es distingeix, en aquest accepció, d'un anell real, que és el que es compra. És clar que res no impedeix d'adjectivar l'anell imaginari de real, en el sentit de la seva realitat, i llavors s'oposarà la realitat imaginada a la realitat natural.

En efecte la *realitat* imaginada serà ara la d'un afer específic. És real no ben bé sols perquè sigui una imatge sinó perquè *hi ha* això.

Per la seva banda el pensament no es diferencia d'allò pensat. I el fet de parlar d'un pensament o d'una realitat no expressa el mateix: amb el pensament, s'hi diu alguna determinació específica; amb la realitat, s'hi emparaula *que és*.

Una consideració semblant es podria encetar per a les sensacions, i d'altres. En conjunt tot es podria considerar real salvant sempre les pluralitats arreu, àdhuc les varietats dels éssers naturals.

Dins d'un cert marge d'ús d'«allò real» i «l'ens» (i també «allò objectiu», usat en alguna accepció) són intercanviables. Ocorre que el verb «ésser» o «ser» es troba en molts tipus de construccions lingüístiques i es deu fer necessari arreu dels seus usos una certa interpretació per a resoldre que es tracta d'una manifestació específica. L'avantatge de l'ús del terme «real» i («realitat») rau a deixar de banda una certa discussió de l'ús del verb «ésser» o «ser», malgrat que, és cert, en pot introduir d'altres.

Pel cap baix el que expressa l'ésser o la realitat mereix un ús de mots que s'hi avingui, a fer-ho: la circumstància de lliurar-se quelcom mitjançant la seva explicitació, i gracies al conscient, sense fer cabal, i no perquè no hi sigui, d'una qualsevol altra característica qualitativa, afer sentit, imatge, pensament, ara no explicitats així.

6. Què aplega un afer real a un altre.

1. Una qüestió diferent de l'anterior rau a saber si dos afers reals tenen alguna característica que faci aplegar-los, talment com es relaciona dos trossets d'or, i se'ls separa dels de plata, precisament per com s'ofereixen els uns i els altres. ¿Hi ha alguna aproximació en aquest termes de dos afers reals?

Certament en deu haver més d'una. Ocorre que caldria allargar això amb d'altres problemes, i convé més limitar-se a unes poques explicacions. Per exemple, es pot dir que dues coses reals no tenen, en tant que reals, res en comú, res que comparteixin, hi ha una perfecta solució de continuïtat entre una realitat i l'altra. Tanmateix això també passa entre dos trossets d'or.

Quan es considera dues realitats, allò que es fa és atendre'n una mentre l'altra resta al marge, però no absent, o s'atén la

segona mentre l'altra passa a un altre pla. Això és el que s'anomena una raó: és clar que no es podria mantenir una raó sense que, en ocupar-se d'una realitat, l'altra no hi fos de cap manera. I de moment no s'expressa res que no s'esdevingui d'una forma paral·lela entre dos trossets d'or.

En efecte en els dos casos hi ha un joc explicitador-implicitor.

2. Ocorre que, al real, la millor manera d'apropar-s'hi no és a través del que es pensa (és a dir, de *merament* pensar-ho), sinó que *convé deixar el sols tenir-ho així* per tal d'abastar, tal i com es manifesta, un cos natural (no sols el seu pensament), un dolor, una imatge, un pensament mateix⁵.

El fet d'agafar una branca amb una mà, i de fer-ho també amb l'altra mà, permet que s'expressi (o simplement adonar-se'n) que s'hi troba.

Hi ha una circumstància paral·lela entre dues monedes d'or per a expressar-ne que són d'or: no tenen res en comú, el pensament de ser or no en facilita cap enllaç més enllà que hi ha una raó entre les dues monedes, com n'hi ha en la seva realitat, raó que no es deu al pensament de ser or, sinó que aquest més aviat deriva d'aquella raó (i com una deixa). El pensament d'or no es confon amb l'or.

Ocorre que la raó entre les monedes d'or es fa a propòsit de qualitats seves, i la d'entre realitats ho fa, no al marge d'això, sinó atenent el dar-se, el trobar apuntaments, estressant, si es vol així, el dèbit.

L'ésser o la realitat no té en compte alguna característica sinó més aviat accentua els apuntaments d'una qualsevol, en l'accepció que s'explicita que es lliura mentre s'implicita com a característica.

⁵ Certament que es pot pensar el real, o l'ésser a un tal nivell, malgrat que llavors es corre el perill d'oblidar que el mer ésser pensat és una deixa, fàcilment hi pot haver algun equívoc, i no es garanteix el que s'hi expressa.

III

COMPLEMENTARIETAT DEL REAL PERCEBUT I DE LA RECERCA DE LA CIÈNCIA

L'actitud natural és, com diu Husserl, la de la ciència. Es tracta ara a fer veure que no hi ha cap incompatibilitat bàsica entre l'assumpció d'una realitat perceptiva, i les troballes del coneixement natural, unes consideracions que, si no es troben ben bé en la línia del nostre autor, sens dubte hi esdevenen paral·leles en algun sentit. Ho esbossarem també d'acord amb uns punts.

1. La dependència natural del percebut.

Les ciències naturals expliquen moltes qüestions a propòsit de la visió, per exemple, pel fet que les ones electromagnètiques es reben, que impressionen el nervi òptic després de creuar l'ull, que es tradueixen en un fenomen elèctric a través de les neurones, etc.

Hi ha unes consideracions que duen a reblar l'encert de la recerca natural. Car es pot defensar que la informació perceptiva té la seva originalitat, i que no és una mera recreació.

Lliura explicacions des del punt de mira físic i orgànic; i des d'aquí es confirma que cal un fenomen físic per a estimular l'òrgan i desencadenar el consegüent fenomen, per tant que no es tracta pas d'un esdeveniment espontani del cos: que es vegi quelcom verd o vermell no depèn sols dels factors corporals, perquè té en compte la longitud d'ona electromagnètica que impressiona la retina, i que pugui explicar-se per afers orgànics que no es vegi tal color o tal altre.

2. Es tracta d'ones reflectides.

¿Les coses no són així perquè allò que arriba d'un cos natural són ones electromagnètiques que precisament no hi han estat captades, i per això s'hi reflecteixen? Tornant a l'exemple de la blavor, es parla d'un cos blau perquè s'individua quelcom blau, no pas perquè hi hagi un cos, aquí, al marge del fet de la blavor. L'estudiós s'endinsa a la saviesa per la qual s'adona que no hi ha substàncies *sota* les qualitats o *a part* de les qualitats, sinó *per* les qualitats. En d'altres paraules: el cos blau és realment blau i cos, es fa patent tal qual, i no diu res d'una «altra cosa». I quelcom de paral·lel caldria afegir per a les altres qualitats⁶.

3. La blavor no es troba en la física de la llum.

Es dirà, a propòsit del color blau, que es tracta d'una dada, d'una qualitat, que per tant no hi ha res blau perquè sols hi hauria, per exemple, ones electromagnètiques.

Però, què es vol dir quan es defensa que, fora del fet de gaudir-lo, no hi ha blau? ¿s'insinua que no hi ha res com una qualitat de blau enmig de les explicacions de la transmissió de la llum, de manera que no n'és un estri conceptual? Perquè això és ben bé així, en física no és pas la qualitat de blau la que es transmet per l'aire. Però, amb això, s'hi pot haver pensat que la qualitat de blau és quelcom merament «conscient», que ara se supera amb una veritat física, aquella per la qual s'ha establert què és la llum blava en tant que fenomen físic (una ona); que es deixa l'antropomorfisme d'estimar la natura d'acord amb com se la percep, la candidesa del realisme ingenu.

⁶ Hem proposat un estudi de la noció de cos a QF13.

4. Un esment d'altres qualitats.

La llisor i la duresa de la taula on s'escriu validaria una objectivitat: no hi hauria en aquest cas ones electromagnètiques, sinó contacte, i una compressió de cossos; potser el veure ja era com un «tocar amb els ulls» (Merleau-Ponty), si més no la topada del cos amb els altres cossos (l'aire, la paret, la taula, la ploma, ...) lliuraria una gamma d'informacions tàctils, amb tots els seus matisos, informacions de primera mà, es diu que les més segures quan comencen a fallar totes, etc.

Es defensaria el valor objectiu de les qualitats tèrmiques malgrat el tarannà i els ritmes que li són propis, i que permetrien les típiques experiències que voldrien desconfirmar llur validesa.

Adhuc les algèssiques serien un saber de les coses (de l'agulla que algú es clava, del tall mentre se'l fa, etc.) malgrat la bastesa de llur informació, el seu inconfusible tremp corporal: no llevaria que hi hagués aquí una manera de lliurar alguna cosa a propòsit de l'agulla clavada, que es perllongaria quan ja no hi fos l'agulla, l'eina que talla, etc., i per tant que hi hauria passió corporal, sí; però sobretot (i és el rellevant ara) fóra una peculiar manera d'haver-hi saber de l'agulla, de l'eina que talla, etc.

Se sentiria els sons, i les ones acústiques ho explicarien: no hi faria res que n'hi hagi per sobre i per sota dels llindars auditius, com sigui que s'hi palesaria sols que no s'està implicat corporalment amb el conjunt de tot el que es pot descobrir, però que es gaudeix com a mínim d'un ventall rellevant de possibilitats acústiques. So i silenci esdevindrien amb originalitat; se sent el soroll de l'avió que passa, se sap què n'és l'origen: es comprèn directament que el so prové de l'avió, fet i fet s'aixeca el cap per a adreçar-hi la mirada; els sons orienten d'on provenen, una indicació més que es tracta de la manera de poder abastar el que s'esdevé en un procés relacional entre el cos propi, que ocupa un lloc i una orientació, i l'entorn.

Unes notes ho perllongarien per als gustos i les olors: serien fenòmens objectius, originals, i perquè són així se'n cercarien explicacions, etc.

5. Un correlat natural.

Es passeja pel carrer: a poc a poc es va deixant enrere trams de voravia amb els seus aparadors i portals, els seus arbres, els vianants que xerren en grups, mentre es van apropant d'altres edificis; el cel, les façanes de les cases del fons, la calçada, etc., van fent de marc que es modifica aquí un poc, allí gens i imperceptiblement. Es pensa en la complicació general que ha d'haver-hi entre el cos i l'entorn, però així mateix entre les diferents parts del cos; es medita sobre la influència de la gravitació en tot això, que el cos pesa i s'estintola damunt dels peus; que hi ha la interrelació entre els moviments dels ulls i la marxa, etc. S'imposa arreu la realitat dels edificis, dels arbres, del mobiliari urbà: *aquí no se sap imaginar que no s'hagi d'assumir tal qual les certes presents*; el camí que s'està fent, i que permet parlar i tot d'espai, està lliurant un contingut, on no se sap veure cap rastre d'un passat en l'accepció que el que ara es percep, o el que es pensa, estigui prefigurat per moltes experiències passades.

L'enfocament ocular, la mobilitat dels globus dels ulls, el sistema nerviós que informa del moviment dels membres, de l'estat del cos, els nervis que regeixen l'estat dels músculs, el sistema de l'equilibri corporal i de la correcció de posicions, les interdependències entre l'entorn i el cos del tall de la gravitació, etc., tot això, que es pot estimar com el correlat natural del que és perceptiu, mentre palesaria la interrelació entre cos i medi, confirmaria el dèbit d'aquell coneixement.

S'ha hagut d'aprendre de nens a percebre, malgrat que la resultant de tot això no contingui cap referència al passat, talment com la conducció encertada d'un cotxe no conté cap dels errors dels inicis en el domini del volant. Tampoc no es pot rebutjar que arreu hi ha una familiaritat perceptiva per la qual se sap què es

toca, qui es troba, què es fa, etc., però aquí no hi ha res que trenqui el procés, i la remissió a condicions de memòria es fa des d'aquí i motivada per això.

En general caldria dir que les motivacions explicatives que hi ha de l'experiència perceptiva no invalidarien la seva informació, i fet i fet les explicacions de les ciències s'haurien d'interpretar també com a explicacions motivades a partir de l'experiència perceptiva, etc.

6. Un estadi llunyà perceptiu.

En efecte els orígens de tot coneixement, se'ls ha de trobar en, i des de, el percebut; perquè la distinció entre qualitats i quantitats, amb l'esperança que sols per aquestes hi hagués dades objectives, trontolla en tant que un qualsevol aspecte quantitatiu es diu inicialment en el marc del que són les percepcions i es fa ininterpretable (quan no es pensa ja formalment) fora d'un tal marc; per tant, quan es vol considerar el punt d'arrencada del nombre, de la forma i del moviment, cal retrotreure's al perceptiu.

La teoria física de la llum, per exemple, és un coneixement que teoritza amb models i càlculs, quan la mateixa història que duria al càlcul matemàtic i de la geometria pressuposa un àmbit qualitatiu; alhora totes les nocions físiques no es poden permetre de ser-ne alienes, d'aquest àmbit; d'aquí que no hi ha una teoria física que no s'hagi de comprendre que derivi, d'una manera o d'una altra, d'un origen en l'àmbit perceptiu⁷.

⁷ Això s'ha anat estudiant en diferents quaderns d'aquesta col·lecció. El mateix Husserl — basta rellegir, per exemple, *Ideen* §52 — defensà que el pensament físic s'estableix sobre el fonament de l'experiència natural, al cap i a la fi sobre el món que apareix per a la consciència, d'acord amb un programa teòric, etc.

7. La perplexitat d'una superació del coneixement perceptiu.

Es defensa que la qualitat de blau, per exemple, no formaria part de les objectivitats físiques que la provoquen o, millor, que en són un correlat. Però tot el que es pugui defensar dels correlats físics corresponents remet remotament a l'àmbit perceptiu,. Aquesta estranya circumstància es deu sols a la insistència a creure que se supera el coneixement perceptiu tal i com és possible. En el fons aquí es confon el fet que el tarannà del coneixement fa que s'estableixi noves precisions, que no poden invalidar en conjunt el coneixement perceptiu, amb la convicció d'anar més enllà d'un coneixement perceptiu a partir d'una troballa que (estudiada a fons) seria de la mateixa consistència.

8. Una dualitat vàlida de percebut i explicació.

Com passa en molts afers la qüestió no estriba a escollir una opció en detriment de l'altra: les explicacions físiques i orgàniques dels fenòmens corresponents i concomitants, per exemple, a la visió de quelcom blau, sens dubte tenint com a referent pròxim o llunyà l'única textura de la qual s'és capaç (la dels marcs qualitatius), se les ha d'assumir com un saber prou positiu i alhora eficaç, susceptible d'experimentació, útil per al guariment de malalties, o de llur correcció. Però la summa importància dels descobriments i teories no pot fer concloure la futilitat del coneixement perceptiu quan, al cap i a la fi, o tot és coneixement perceptiu o se'n deriva: *la dualitat de saber perceptiu i d'explicacions d'aquest saber és insuperable; no es pot superar ni ha de voler-se superar.*

Per això es troba força bé de fer avenir el coneixement perceptiu i les seves explicacions: al capdavant tots els òrgans i teixits implicats en la visió, seguint l'exemple, estan preparats per a fer de receptors d'ones electromagnètiques, o per a fer-ne

un fenomen elèctric, o per a transmetre'l, o per a llegir-lo; al capdavant si s'està prou acostumat a sentir que sense ulls no hi ha a la natura qualitat de blau, també és cert que sense aquell ull (i els altres òrgans) no hi hauria cap objectivitat anomenada llum (ones electromagnètiques), en l'accepció que seria sempre cert que sols s'ha arribat al fenomen físic a partir de la realitat del blau (del vermell, d'allò que es toca, etc.); altrament no hi hauria ones electromagnètiques, sinó mera opacitat inconscient. S'hauria de començar a assumir que l'esdeveniment blau ha dut a dar-se una objectivitat física (les ones lumíniques), de tal manera que s'explica que la llum ha entrat a l'ull, i provoca una transmissió cap a l'encèfal, a fi i a efecte de reblar que allò que es percep no és arbitrari.

9. La centralitat perceptiva.

La realitat perceptiva és l'origen d'un qualsevol altre supòsit, com ho és d'un qualsevol pensament físic. És clar doncs que se la pot comprendre a partir d'allò que s'ha estudiat en les ciències naturals, però no pas per a treure-la del lloc que ocupa com a origen.

Certament, com digué el nostre autor, el saber perceptiu no és pas una imatge de quelcom que es troba més enllà, sinó, afegim nosaltres, allò per la qual cosa s'estima reals els colors i els cossos, els moviments i les flaires; no es tracta d'una mera representació.

10. Una insatisfacció permanent.

És clar que, mentre s'estudia la percepció *des del* fenomen físic i *des de* l'univers orgànic, hi haurà sempre un sentiment d'insatisfacció, del tot comprensible quan se segueix una seqüència dels fenòmens i d'interpretacions que hauria de tenir el mateix saber perceptiu com a darrera baula o resultat: afer impossible perquè no hi ha cap seqüència que hi dugui; la

interpretació de la ciència és incapaç de lliurar un contingut perceptiu, una relació causal no s'hi ofereix fenomènicament, tota explicació física i orgànica suposa sempre la percepció⁸.

Es podria concloure el següent: les ciències naturals no poden perdre la seva eficàcia: i no cal superar el saber perceptiu a partir de les resultants de les ciències.

⁸ La comoditat de dir que una lesió orgànica comporta la pèrdua de la visió, per exemple, pot dur a un cert joc equívoc.

La lesió com a causa de la pèrdua de la facultat de la vista es mou en un doble nivell:

(1) Es podria dir sense molts problemes que el bon estat de l'òrgan visual, dels nervis, etc., és una condició necessària, però no suficient: hi hauria un tal lligam causal que mantindria el condicionat com alguna cosa respecte de la qual no basta la condició, per consegüent que es troba més enllà seu. En aquest sentit la lesió fóra la causa de la ceguesa.

(2) L'experiència de la ceguesa no es troba al mateix pla del coneixement perceptiu i de les troballes perceptives, com si fos una resultant perceptiva més. En conjunt allò qualitatiu no està arreglerat amb el que està precisament com a contingut mentre hi ha informació qualitativa.